

१९५७, फेब्रु.१२

हंसराज मूलजी वि.

द स्टेट ऑफ बॉम्बे

[भगवती, जगन्नाथदास, जाफर इमाम, गोविंद मेनन आणि जे. एल. कपूर न्यायाधीश]

अध्यादेश, आणीबाणीच्या तरतुदींखालील घोषणेचा कालावधी- आणीबाणी संपुष्टात आणण्याची घोषणा- व्याप्ती आणि परिणाम- आणीबाणी संपल्यानंतर अध्यादेशाचे संचालन-भारत सरकार कायदा, १९३५ (२५ आणि २६ जीईओ. ५ च. ४२).श. ९ कलंम ७२ -भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० (३ आणि ४ जिओ. ६ च. ३३), एसएस.१ (३), ३-उच्च मूल्यवर्धित बँक नोटा (विमुद्रीकरण) अध्यादेश, १९४६ (अध्यादेश क्र. १९४६ चा तिसरा), एस. एस.४,७.

कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९व्या अनुसूचीत म्हटले आहे की, "गव्हर्नर-जनरल, आपत्कालीन परिस्थितीत, अध्यादेश काढू आणि जारी करू शकतो. आणि अशा प्रकारे बनवलेल्या कोणत्याही अध्यादेशाला, त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीसाठी, भारतीय विधीमंडळाने पारित केलेल्या कायद्याप्रमाणेच कायद्याचे बळ असेल". एस.१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन प्रोव्ही सायन्स) कायदा, १९४० मध्ये अशी तरतूद करण्यात आली आहे. कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ चा अध्यादेश, २७ जून १९४० पासून सुरू झालेल्या कालावधीत केलेल्या अध्यादेशांच्या संदर्भात, तो कायदा संमत होण्याच्या तारखेपासून आणि महामहीम राष्ट्रपतींच्या आदेशाद्वारे आणीबाणीची समाप्ती घोषित करता येईल अशा तारखेसह

समाप्त होणाऱ्या अध्यादेशांचा "त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसलेल्या जागेसाठी" हे शब्द वगळण्यात आले.

अपीलकर्त्यावर ११ जुलै १९५३ रोजी या तरतुदींचे उल्लंघन केल्याबद्दल खटला चालवण्यात आला. कलम ४ उच्च मूल्यवर्धित बँक नोटा (विमुद्रीकरण) अध्यादेश, १९४६ . भारताच्या गव्हर्नर जनरलने १२ जानेवारी १९४६ रोजी हा अध्यादेश जारी केला होता, परंतु १ एप्रिल १९४६ रोजी भारताच्या राजपत्रात एक आदेश इन कौन्सिल प्रकाशित करण्यात आला, ज्यामध्ये भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० मध्ये संदर्भित आणीबाणीचा कालावधी १ एप्रिल १९४६ रोजी संपल्याचे घोषित करण्यात आले.(१) आणीबाणीच्या अधिकारांचा वापर करून अध्यादेश जारी करण्यात आला होता आणि १ एप्रिल १९४६ रोजी, जेव्हा आणीबाणी संपुष्टात येत असल्याची घोषणा करण्यात आली होती, तेव्हा तो प्रत्यक्षात कालबाह्य झाला होता; आणि (२) या कारणांमुळे, ज्या तारखेला गुन्हा झाल्याचा आरोप करण्यात आला होता त्या तारखेला संबंधित अध्यादेश लागू नव्हता आणि त्यामुळे हा गद्यलेख कायम राखण्यायोग्य नव्हता, असा युक्तिवाद अपीलकर्त्यासाठी करण्यात आला.कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५च्या ९व्या अनुसूचीच्या १ एप्रिल १९४६पासून पुनर्संचयित केल्या गेल्यानंतर, १ एप्रिल १९४६ नंतर अध्यादेश चालू ठेवण्याचे समर्थन करण्यासाठी, त्याच्या मूळ अटींकडे पाहणे आवश्यक आहे.

असे मानले गेले की, "त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसलेल्या कालावधीसाठी"हे शब्द काढून टाकले जातील. कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९ व्या अनुसूचीच्या उपकलमांनुसार.१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० चा प्रभाव जून, १९४० आणि १ एप्रिल, १९४६ दरम्यान जारी करण्यात आलेल्या अध्यादेशांना भारतीय विधिमंडळाने त्यांच्या कालावधीच्या संदर्भात कोणत्याही मर्यादेशिवाय मंजूर केलेल्या कायद्यांशी समतुल्य करण्याचा होता आणि त्यामुळे ते रद्द होईपर्यंत अंमलात असलेला होते.

तथापि, १ एप्रिल १९४६ नंतर, कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९व्या अनुसूचीच्या मूळ स्वरूपात पुनर्संचयित करण्यात आले होते, त्या तारखेनंतर संबंधित अध्यादेशाचे सातत्य, अशा घोषणेच्या तारखेस असलेल्या कलमाच्या अटींचा विचार करून निश्चित करणे आवश्यक होते, कारण अशा प्रकारे पुनर्संचयित केलेल्या कलमाच्या पूर्वलक्षी प्रभावाचे समर्थन करण्यासाठी काहीही नव्हते.

जे. के. गॅस प्लांट मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी (रामपूर) लिमिटेड आणि इतर विरुद्ध राजा सम्राट, [१९४७]
एफ. सी. आर. १४१ , यावर अवलंबून होते.

फौजदारी अपील न्यायाधिकरण:१९५६ चा फौजदारी अपील क्रमांक ९३.

मुंबई उच्च न्यायनिर्णय १४ एप्रिल १९५५ रोजी फौजदारी अपील क्रमांक १५६ ऑफ १९५५ आणि फौजदारी पुनरीक्षण अर्ज क्रमांक ४३५ ऑफ १९५५ मध्ये दिलेल्या निकाल दिनांक ३ जानेवारी ,१९५५ च्या अनुषणघाणे आणि आदेशावरून विशेष परवानगीने अपील केले, अतिरिक्त मुख्य प्रेसिडेन्सी दंडाधिकारी, मुंबई, हंसराज मूलजी यांनी १९५४ च्या प्रकरण क्रमांक ९ /पी मध्ये.
पुरषोत्तम त्रिकुमदास राज्य, जे. बी. दादाचंजी, एस. एन. आणि बॉम्बे ली आणि रामेश्वर नाथ, अपीलकर्त्यासाठी.
उत्तरवादी कडून - भारताचे सॉलिसिटर जनरल सी. के. दाफ्टरी, पोरस ए. मेहता आणि आर. एच. डेबर यांनी बाजू मांडली.

१९५७,१२ फेब्रुवारी.न्यायमूर्ती भगवती यांनी न्यायालयाचा न्यायनिर्णय पारीत - संविधानाच्या कलम १३६ अंतर्गत विशेष रजेसह केलेले हे अपील उच्च मूल्यवर्धित बँक नोटा (नोटाबंदी) अध्यादेश, १९४६ (अध्यादेश क्र. १९४६ चा तिसरा) १२ जानेवारी १९४६ रोजी भारताच्या गव्हर्नर-जनरलने घोषित केला, ११ जुलै १९५३ रोजी लागू होता, जेव्हा गुन्हा अधोरेखित होतो.७ बरोबर वाचा.४ ते येथे अपीलकर्त्याने केले होते.

अतिरिक्त मुख्य प्रेसिडेन्सी दंडाधिकारी न्यायालय, बॉम्बे यांच्यासमोर आरोपी क्रमांक १ असलेल्या अपीलकर्त्यावर आरोपींसह आरोप ठेवण्यात आले.२, ३, ५ आणि ६ क्रमांकांसह ११ जुलै १९५३ रोजी किंवा

त्याच्या आसपास विक्रीद्वारे हस्तांतरित केलेल्या १० रुपये मूल्याच्या उच्च मूल्याच्या बँक नोटा. वेलजी लखमशी जोशी यांना प्रत्येकी १,००० रुपये देण्यात आले. १,८०० रुपये दराने. १८० प्रति नोट आणि अशा प्रकारे एस ४ तरतुदींचे उल्लंघन केले केले आणिकलम ७ त्याखाली दंडनीय गुन्हा केला अध्यादेशाचे १०९ सह वाचन.

भारतीय दंड संहिता संहिता.

ज्या दिवशी गुन्हा केल्याचा आरोप करण्यात आला होता त्या दिवशी हा अध्यादेश लागू नव्हता आणि त्यामुळे खटला चालवता येत नाही, असे अपीलकरत्याच्या वकिलाने प्राथमिक आक्षेप नोंदवल्यास सदरची विनंती केली होती. हा आक्षेप विद्वान प्रेसिडेन्सी दंडाधिकाऱ्यांनी फेटाळला आणि ज्या गुन्ह्याचा त्यांच्यावर आरोप ठेवण्यात आला होता त्या गुन्ह्यातील सहआरोपींसह अपीलकर्त्याला दोषी ठरवण्यात खटला संपला. अपीलकर्त्याला रु. ८,००० लाखरुपये दंड ठोठावण्यात आला आणि चूक झाल्यास सहा महिन्यांच्या कठोर कारावासाचा सामना करावा लागतो आणि अपीलकर्त्याच्या सह-आरोपीला दंडाची वेगवेगळी शिक्षा सुनावण्यात आली होती, ज्याचा आम्हाला संबंध नाही.

अपीलकर्त्याने फौजदारी अपील क्रमांक १५६ ऑफ १९५५ म्हणून मुंबई उच्च न्यायालयात अपील केले

येथे उत्तरवादी असलेल्या मुंबई राज्यानेही १९५५ चा फौजदारी पुनरीक्षण अर्ज क्रमांक ४३५ म्हणून शिक्षेत वाढ करण्यासाठी अर्ज दाखल केला.अपीलकर्त्याच्या सहआरोपींनीही त्यांच्या दोषसिद्धी आणि त्यांच्यावर लादलेल्या दंडाच्या शिक्षेच्या विरोधात याचिका दाखल केल्या होत्या आणि या सर्व याचिका आणि उत्तरवादी च्या अर्जाची सुनावणी उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठाने एकत्र केली होती.उच्च न्यायालयाने वस्तुस्थितीच्या निष्कर्षाबाबत विद्वान प्रेसिडेन्सी दंडाधिकाऱ्यांशी सहमती दर्शवली आणि असे म्हटले की अपीलकर्त्याने प्रत्यक्षात १० लाख रुपयांच्या १० उच्च मूल्याच्या बँक नोटांच्या विक्रीद्वारे हस्तांतरण केले होते. वेलजी लखमशीच्या ताब्यात प्रत्येकी १,००० आणि त्याचा कायदा अधिनियमित केलेल्या बंदीच्या कक्षेत आला. ४ अध्यादेशाचे ज्या तारखेला हा गुन्हा केल्याचा आरोप करण्यात आला होता त्या ११ जुलै १९५३ या तारखेपूर्वी हा अध्यादेश कालबाह्य झाला आणि त्याची अंमलबजावणी बंद झाली, या संदर्भात उच्च न्यायालयाने त्यांच्यासमोर दाखल करण्यात आलेले

युक्तिवादही फेटाळून लावले.त्यानुसार, विद्वत्तापूर्ण अतिरिक्त मुख्य प्रेसिडेन्सी दंडाधिकाऱ्यांनी अपीलकर्त्याविरुद्ध नोंदवलेल्या दोषसिद्धीची पुष्टी केली.शिक्षेच्या संदर्भात उच्च न्यायालयाला शिक्षेत वाढ करण्यासाठी कोणताही आधार दिसला नाही आणि त्याने रु ८,००० दंडाच्या शिक्षेला दुजोरा दिला आणि चुकून सहा महिन्यांचा कठोर कारावास जो विद्वान प्रेसिडेन्सी दंडाधिकाऱ्यांनी अपीलकर्त्याला सुनावला होता तो कायम ठेवला. अपीलकर्त्याने संविधानाच्या कलम १३४ (१) (सी) अंतर्गत प्रमाणपत्रासाठी उच्च न्यायालयात अर्ज केला.मात्र, उच्च न्सदरसदरलसदरने हा अर्ज फेटाळला, ज्सदरचा परिणाम असा झाला की त्सदरने संविधानाच्सदर कलम १३६ अंतर्गत सदर न्सदरसदरलसदरकडून विशेष रजेसाठी अर्ज केला आणि ती मिळवली.

या याचिकेचा निर्णय बांधकामावर परिणाम करतो.७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ (२५ आणि २६ जी. ई. ओ.) च्या ९ व्या अनुसूचीचे. ५ च.४२) आणि .१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० (३ आणि ४ जिओ. ६ च.३३).९ वी एस. एच. चे कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ , खालीलप्रमाणे वाचतो:

"गव्हर्नर-जनरल, आपत्कालीन परिस्थितीत, ब्रिटीश इंडियाच्या शांतता आणि चांगल्या सरकारसाठी किंवा त्याच्या कोणत्याही भागासाठी अध्यादेश काढू आणि जाहीर करू शकतो आणि अशा प्रकारे केलेला कोणताही अध्यादेश या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसलेल्या कालावधीत, भारतीय विधिमंडळाने पारित केलेल्या कायद्याप्रमाणेच कायद्याचे बळ असेल; परंतु या कलमांतर्गत अध्यादेश बनवण्याचा अधिकार भारतीय विधिमंडळाच्या कायदे बनवण्याच्या अधिकारासारख्या निर्बंधांच्या अधीन आहे आणि या कलमांतर्गत केलेला कोणताही अध्यादेश भारतीय विधिमंडळाने मंजूर केलेल्या कायद्याप्रमाणेच परवानगी नाकारण्याच्या अधीन आहे आणि अशा कोणत्याही कायद्यांद्वारे नियंत्रित किंवा रद्द केला जाऊ शकतो.

"भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० चे कलम १ (३) खालीलप्रमाणे होते:

"भारत सरकार कायदा, (जो भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९ व्या अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या नुसार, आपत्कालीन परिस्थितीत अध्यादेश बनवण्याचा गव्हर्नर-जनरल ला अधिकार प्रदान करतो) चे कलम ७२च्या

सदर कायद्याचा कलम ३ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत केलेल्या अध्यादेशांच्या संदर्भात, त्या घोषणेपासून सहा महिन्यापेक्षा जास्त कालावधीसाठी हे शब्द वगळले गेल्या दरसारखे प्रभावी होतील; आणि, उक्त कलम ७२ मधील तरतुदी असूनही, की सदर अंतर्गत आध्या देश बनवण्यासचा अधिकार भारतीय विधिमंडळाच्या कायदे बनवण्याच्या अधिकाराप्रमाणेच निर्बंधांच्या अधीन आहे (अ) सदर कालावधीत, लष्करी कायद्यावर परिणाम करणाऱ्या तत्सम कलमांतर्गत अध्यादेश काढले जाऊ शकतात.

"वर नमूद केलेले कलम ३ खालील अटींमध्ये होते

"आधीच्या कलमांमध्ये नमूद केलेला कालावधी हा हा कायदा संमत होण्याच्या तारखेपासून सुरू होणारा आणि महामहिम परिषदेने आदेशाद्वारे आणीबाणीची समाप्ती घोषित करू शकेल अशा तारखेसह समाप्त होणारा कालावधी आहे, जो हा कायदा संमत होण्याचा प्रसंग होता.

भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० हा २७ जून १९४० रोजी संमत करण्यात आला आणि भारत आणि ब्रह्मदेश सरकारच्या संदर्भात आपत्कालीन तरतुदी करणे. १ एप्रिल १९४६ रोजी 'द इंडिया अँड बर्मा (टर्मिनेशन ऑफ इमर्जन्सी) आदेश, १९४६' या नावाने 'गॅझेट ऑफ इंडिया एक्स्ट्राऑर्डिनरी हिज मॅजेस्टीज आदेश इन कौन्सिल' मध्ये प्रकाशित करण्यात आला. सदर आदेशानुसार आणीबाणीचा कालावधी 'इन्स' कडे निर्देशित केला आहे. ३ भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० हा १ एप्रिल १९४६ रोजी संपुष्टात आल्याचे घोषित करण्यात आले. कालावधी निर्दिष्ट केला आहे. ३ अशा प्रकारे सदर कायद्याची मुदत २७ जून, १९४० पासून १ एप्रिल, १९४६ पर्यंत वाढवण्यात आली. संबंधित अध्यादेश १२ जानेवारी १९४६ रोजी जारी करण्यात आला होता आणि त्यामुळे तो उक्त कालावधीच्या आत होता या दृष्टिकोनांच्या आधारे अपीलकर्त्यांच्या विद्वान वकिलाने आमच्यासमोर मांडलेला युक्तिवाद असा होता की (अ) १ एप्रिल १९४६ रोजी आणीबाणी संपुष्टात येत असल्याची घोषणा होताच, मूळ स्थिती पूर्ववत करण्यात आली आणि आणीबाणीच्या अधिकारांचा वापर करून जाहीर करण्यात आलेला संबंधित अध्यादेश, आणीबाणी संपुष्टात आल्याचे घोषित झाल्यावर, वास्तविकतः संपुष्टात आला, (ब) पर्याय म्हणून, कलम ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९ व्या अनुसूचीच्या

१ एप्रिल १९४६ पासून अशा प्रकारे पुनर्संचयित केल्या गेलेल्या अटींकडे, १ एप्रिल १९४६ नंतर, जेव्हा तो जारी केला गेला असेल, तेव्हा त्या आधी विचाराधीन असलेल्या अध्यादेशाच्या चालू राहण्याला न्याय्य ठरवणाऱ्या अटींकडे पाहिले पाहिजे.

कायदेशीर उपाययोजना लागू करण्यासाठी भारत सरकार कायदा, १९३५ मध्ये कोणत्या योजनेची तरतूद करण्यात आली होती हे पाहणे या टप्प्यावर उपयुक्त ठरेल. हे लक्षात घेतले जाऊ शकते की या कायद्याने भारतीय संघराज्याच्या स्थापनेची कल्पना केली होती. भाग दुसरा, च.३ राज्य परिषद आणि विधानसभा म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या दोन कक्षांचा समावेश असलेल्या संघराज्य विधिमंडळाच्या स्थापनेची तरतूद करण्यात आली. सामान्य विधिमंडळ प्रक्रियेमध्ये फेडरल विधिमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांनी विधेयक मंजूर करणे आवश्यक होते आणि गव्हर्नर गव्हर्नर जनरलने त्याला संमती दिली होती-फेडरल विधिमंडळ आणि प्रांतीय विधिमंडळांमध्ये विधिमंडळ अधिकारांचे वितरण होते आणि फेडरल विधिमंडळाला संपूर्ण ब्रिटिश भारतासाठी किंवा कोणत्याही भागासाठी किंवा कोणत्याही संघराज्यीय राज्यासाठी गणना केलेल्या कोणत्याही बाबींबाबत कायदे करण्याचा अधिकार देण्यात आला होता.

फेडरल लेजिस्लेटिव्ह लिस्टमध्ये आणि समवर्ती लेजिस्लेटिव्ह लिस्टमध्ये नमूद केलेल्या कोणत्याही बाबी. तथापि, जर गव्हर्नर-जनरलने आपल्या विवेकबुद्धीनुसार "आणीबाणीच्या घोषणेद्वारे" अशी गंभीर आणीबाणी अस्तित्वात असल्याचे घोषित केले की ज्यामुळे भारताची सुरक्षा धोक्यात आली, मग ती युद्ध असो किंवा अंतर्गत अशांततेमुळे, प्रांतीय विधिमंडळ यादीत नमूद केलेल्या कोणत्याही बाबींबाबत प्रांतासाठी किंवा त्याच्या कोणत्याही भागासाठी कायदे करण्याचा अधिकार फेडरल विधिमंडळाला देण्यात आला होता. कायदे बनवण्याचे फेडरल विधिमंडळाचे अधिकार होते तथापि, गव्हर्नर-जनरलला भाग २, च मध्ये काही कायदेशीर अधिकार देण्यात आले होते. ४ फेडरल विधिमंडळाचे अधिवेशन चालू नसताना कोणत्याही वेळी, तात्काळ कारवाई करणे आवश्यक असलेल्या परिस्थिती अस्तित्वात असल्याचे त्यांचे समाधान झाल्यास अध्यादेश जारी करण्याचा अधिकार त्यांना देण्यात आला होता. अशा प्रकारे घोषित केलेल्या अध्यादेशांना गव्हर्नर गव्हर्नर जनरलने

संमती दिलेल्या फेडरल विधिमंडळाच्या कायद्यांप्रमाणेच सामर्थ्य आणि प्रभाव असायला हवा होता-अशा प्रत्येक अध्यादेशाचे काम विधिमंडळाच्या पुनर्सभेच्या सहा महिन्यांच्या समाप्तीनंतर बंद होईल.गव्हर्नर जनरलला अध्यादेश जारी करण्याचा असाच अधिकार देण्यात आला होता, जर कोणत्याही वेळी त्याला असे वाटले की अशी परिस्थिती आहे ज्यामुळे त्याला त्याच्या विवेकबुद्धीनुसार कार्य करण्यासाठी किंवा त्याच्या वैयक्तिक निर्णयाचा वापर करण्यासाठी आवश्यक असेल तोपर्यंत त्याची कार्ये समाधानकारकपणे पार पाडण्यास सक्षम होण्याच्या उद्देशाने त्वरित कारवाई करणे आवश्यक होते.अशा अध्यादेशांना गव्हर्नर-जनरलने संमती दिलेल्या फेडरल विधिमंडळाच्या कायद्यांप्रमाणेच सामर्थ्य आणि प्रभाव असेल आणि त्यात निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसणाऱ्या कालावधीसाठी ते लागू राहणार होते, परंतु उपविभागीय अध्यादेशांद्वारे ते आणखी सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसणाऱ्या कालावधीसाठी वाढवले जाऊ शकत होते.गव्हर्नर जनरलला कोणत्याही वेळी असे वाटले की, त्याच्या विवेकबुद्धीनुसार कार्य करण्यासाठी किंवा त्याच्या वैयक्तिक न्यायनिर्णयाचा वापर करण्यासाठी आवश्यक असेल तोपर्यंत त्याची कार्ये समाधानकारकपणे पार पाडण्यासाठी त्याला सक्षम करण्याच्या उद्देशाने कायद्याने तरतूद करणे, कायदा करणे आवश्यक होते गव्हर्नर-जनरलचा कायदा, ज्याला जेव्हा अधिनियमित केले गेले, तेव्हा तो गव्हर्नर-जनरलने संमती दिलेल्या फेडरल विधिमंडळाच्या कायद्यांप्रमाणेच प्रभावी आणि प्रभावी असणार होता.हे गव्हर्नर-जनरलला प्रदान केलेले विशेष विधिमंडळ अधिकार होते, जे सामान्य विधिमंडळ प्रक्रियेचा अवलंब करता येत नसताना ते वापरू शकत होते.तथापि, हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की गव्हर्नर-जनरलकडे असलेल्या विधिमंडळाच्या अधिकारांचा त्यांनी कसा आणि कोणत्याही परिस्थितीत वापर केला, गव्हर्नर-जनरलचे कायदे अशा प्रकारे अधिनियमित केले गेले आणि अशा प्रकारे घोषित केलेल्या अध्यादेशांची तुलना गव्हर्नर-जनरलने संमती दिलेल्या फेडरल विधिमंडळाच्या कायद्यांशी केली गेली.तेराव्या भागाने संक्रमणकालीन तरतुदी लागू केल्या.राज्यपालांच्या प्रांतांशी संबंधित असलेल्या कायद्याच्या तिसऱ्या भागाच्या प्रारंभ आणि फेडरेशन आणि फेडरेशनच्या स्थापनेदरम्यानचा कालावधी निघून जाणे बंधनकारक होते.

३१७ अधिनियमाच्या ९ व्या अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार झालेल्या सुधारणांसह

भारत सरकार अधिनियमाच्या काही तरतुदी महासंघाच्या स्थापनेपर्यंत अंमलात असलेला राहिल्या.वर उद्धृत केलेले कलम ७२ हे "भारतीय विधिमंडळ"या शीर्षकाखाली ९व्या अनुसूचीचा भाग बनले आणि ब्रिटिश भारताच्या शांतता आणि चांगल्या सरकारसाठी किंवा प्रकरणांमध्ये त्याच्या कोणत्याही भागासाठी अध्यादेश तयार करण्याचा आणि जारी करण्याचा गव्हर्नर-जनरलला अधिकार प्रदान केला.आणीबाणी.अशा प्रकारे गव्हर्नर-जनरलने त्यांना प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून घोषित केलेले अध्यादेश त्यांच्या घोषणेच्या तारखेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त काळ किंवा त्यापेक्षा जास्त काळ लागू राहणार नव्हते आणि भारतीय विधिमंडळाने पारित केलेल्या कायदांप्रमाणेच कायद्याचे बळ असणे आवश्यक होते.गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया कायद्यात नमूद केलेल्या सामान्य विधिमंडळ प्रक्रियेचा अवलंब करून भारतीय विधिमंडळाने मंजूर केलेल्या कायदांशीही त्यांची तुलना केली गेली. जरी ४ गव्हर्नर-जनरल कायदे आणि त्यांनी जारी केलेले अध्यादेश अशा प्रकारे फेडरल विधिमंडळाने किंवा भारतीय विधिमंडळाने मंजूर केलेल्या कायदांशी समतुल्य असले, तरी त्याचा कालावधी निश्चित करावा लागला.ज्या प्रत्येक कायद्यासाठी वेळ मर्यादित नाही तो ४-७९ एस. सी. इंडिया/५९ आहे. याला शाश्वत कायदा म्हणतात आणि त्याचा कालावधी प्रथमदर्शनी शाश्वत असतो.तो रद्द होईपर्यंत तो अंमलात असलेला राहतो.('क्रेडिज ऑन स्टॅच्युट लॉ', ५ वी आवृत्ती. पृ.३७४ ; हॅल्सबरीज लॉज ऑफ इंग्लंड, हॅल्शम एड., खंड. ३१ , पृ.५११ , परिच्छेद ६६४)जर एखाद्या कायद्यात अशी तरतूद असेल की तो मात्र एका विशिष्ट कालावधीसाठी अंमलात असलेला राहील, तर त्याला तात्पुरता कायदा म्हणतात. हा परिणाम मात्र कायद्याच्या अटींवरूनच नव्हे तर तो मात्र तात्पुरता उपाय म्हणून अभिप्रेत होता या वस्तुस्थितीवरूनही दिसून येईल.हे गुणोत्तर आपत्कालीन उपाययोजनांना देखील लागू केले गेले आहे, जे आणीबाणीच्या काळातही चालू असतात, परंतु त्या बंद झाल्यामुळे रद्द होतात.त्यामुळे असा युक्तिवाद करण्यात आला की, गव्हर्नर-जनरल यांच्याकडे असलेल्या आणीबाणीच्या अधिकारांतर्गत जारी केलेले अध्यादेश आणीबाणीच्या काळात लागू राहतील, परंतु आणीबाणी संपल्याची घोषणा झाल्यानंतर ते लागू होणार नाहीत.आमच्यासमोरच्या तात्काळ प्रकरणात, अधिपत्याखालील गव्हर्नर जनरलकडे असलेल्या आणीबाणीच्या अधिकारांचा वापर करून संबंधित अध्यादेश जारी करण्यात आला.७२ भारत सरकार

कायदा, १९३५च्या ९व्या अनुसूचीच्या तरतुदींनुसार, भारत आणि बर्मा (आपात्कालीन स्थिती समाप्ती) आदेश, १९४६ द्वारे १ एप्रिल १९४६ रोजी आणीबाणी संपुष्टात आल्याचे घोषित झाल्यानंतर अशा प्रकारे घोषित केलेला अध्यादेश, त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीसाठी मर्यादेचे शब्द वगळूनही, अंमलात येणे बंद होईल, अशी विनंती करण्यात आली होती. ७२ बायस.१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४०.

राजा सम्राट वि. बेनोआरी लाल शर्मा आणि इतर (१) मधील वरदाचारियार सी. जे. यांच्या निरीक्षणांवरून रिलायन्सला या वादाच्या समर्थनार्थ ठेवण्यात आले होते:"अध्यादेशाद्वारे केलेल्या कायद्यांना सामान्य कायद्यांप्रमाणेच प्रभाव देण्यात आला आहे यात शंका नाही आणि दोन्ही प्रकरणांमध्ये विषयाची व्याप्ती समान आहे.परंतु दोन मूलभूत फरक आहेत ज्यांचा सध्याच्या प्रश्नावर भौतिक संबंध आहे:एक म्हणजे अगदी अटींनुसार. ७२ संविधान कायद्याच्या नवव्या अनुसूची, अध्यादेशाची अंमलबजावणी (१) [१९४३] एफ. सी. आर. ९६, १३७ या कालावधीपुरती मर्यादित आहे. सहा महिने (आणि आजही ती मात्र तात्पुरती आहे, जरी विशिष्ट मर्यादा काढून टाकण्यात आली आहे) आणि दुसरे म्हणजे, आपत्कालीन परिस्थितीचा सामना करण्याच्या उद्देशाने विशेष शक्तीचा वापर करणे झफरुल्ला खान न्या. यानेही राजा सम्राट वि. शिबनाथ बॅनर्जी (१) मध्ये असाच प्रभाव व्यक्त केला होता:"विधिमंडळ कोणत्याही वेळी एखादा उपाय अंमलात असलेला करू शकते आणि असा उपाय कोणत्याही वेळेच्या मर्यादेशिवाय अंमलात असलेला राहू शकतो; परंतु अध्यादेश बनवण्याच्या अधिकाराचा वापर दोन प्रकारे मर्यादित आहे (१) ज्या परिस्थितीत त्याचा वापर केला जाऊ शकतो त्या मर्यादेद्वारे आणि (२) अशा प्रकारे अधिनियमित केलेला कोणताही उपाय कोणत्या कालावधीत अंमलात असलेला राहू शकतो त्या मर्यादेद्वारे.आणीबाणीचे अस्तित्व ही सत्तेच्या वापराची पूर्वअट आहे.अध्यादेश बनवणाऱ्या प्राधिकरणाने केलेल्या आणीबाणीच्या घोषणेच्या मागे न्यायालय जाऊ शकत नाही ही वस्तुस्थिती या प्रश्नावर परिणाम करू शकत नाही.या अधिकाराचा लाभ घेण्याचा हेतू होता आणि मात्र आपत्कालीन परिस्थितीतच त्याचा लाभ घेता येऊ शकत होता, तर सामान्य कायदे अशा कोणत्याही मर्यादेद्वारे नियंत्रित केले जात नाहीत.त्याचप्रमाणे, अध्यादेश हा

मर्यादित कालावधी असणे आवश्यक आहे.७२ किंवा १९४० च्या भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायद्याच्या अटींनुसार.” आमच्यासमोर एक युक्तिवाद मांडण्यात आला होता की जरी संबंधित अध्यादेश निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत जारी करण्यात आला होता.३ भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४०, २७ जून १९४० आणि १ एप्रिल १९४६ दरम्यान.७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९ व्या अनुसूचीचा 'त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीसाठी'हे शब्द वगळून वाचायचे होते, त्यामुळे अशा वगळण्याचा परिणाम १ एप्रिल १९४६ नंतर कोणत्याही परिस्थितीत संबंधित अध्यादेशाचा कालावधी चालू ठेवण्याचा नव्हता.१ एप्रिल १९४६ रोजी आणीबाणी संपल्याची घोषणा झाल्यानंतर अध्यादेश संपुष्टात आला किंवा त्याची अंमलबजावणी बंद झाली.

तथापि, हा युक्तिवाद या वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष करतो की गव्हर्नर-जनरल कायदा किंवा (१) [१९४४] एफ. सी. आर. १, १२.६४४ सर्वोच्च न्यायालय अहवाल [१९५७] त्याच्या विशेष विधिमंडळ अधिकारांचा वापर करून किंवा त्याला प्रदान केलेल्या आकस्मिक अधिकाराचा वापर करून त्याने जारी केलेले अध्यादेश.७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९ व्या अनुसूचीच्या सर्व कायद्यांना फेडरल विधिमंडळाच्या किंवा भारतीय विधिमंडळाच्या कायद्यांशी समतुल्य केले गेले होते, ज्यांना गव्हर्नर-जनरलने संमती दिली होती.अधिनियमांमध्ये किंवा स्वतः अध्यादेशांमध्ये त्याच्या कालावधीबाबत काही मर्यादा आढळल्यास ती कायम राहणार होती.परंतु जर कायद्यात त्याच्या कालावधीसाठी वेळ मर्यादित नसेल तर तो रद्द होईपर्यंत तो अंमलात असलेला राहणार होता.जर ऑपरेशनद्वारे.१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० च्या, "त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसलेल्या कालावधीसाठी"हे शब्द वगळण्यात आले होते.७२ निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत. ३ त्या कायद्याचा., २७ जून, १९४० ते १ एप्रिल, १९४६ या कालावधीत विचाराधीन असलेल्या अध्यादेशाच्या कालावधीची कोणतीही मर्यादा नव्हती आणि भारतीय विधिमंडळाने त्याच्या कालावधीवर कोणतीही मर्यादा न ठेवता पारित केलेल्या कायद्याप्रमाणेच कायद्याचे बळ असलेला अध्यादेश तो रद्द होईपर्यंत अंमलात असलेला राहणार होता.ज्या आणीबाणीत गव्हर्नर-जनरलला ब्रिटिश भारताच्या किंवा त्याच्या कोणत्याही भागाच्या

शांततेसाठी आणि चांगल्या सरकारसाठी अध्यादेश बनवण्याचा आणि जारी करण्याचा अधिकार देण्यात आला होता.७२ गव्हर्नर जनरलने अशा अधिकाराचा वापर करण्याची अट होती आणि अशा प्रकारे घोषित केलेल्या अध्यादेशांच्या कालावधीवर कोणतीही मर्यादा लादली नव्हती.अशा अध्यादेशांचा कालावधी निश्चित करण्यासाठी एखाद्याला मूलभूत तरतुदी पाहाव्या लागल्या. ७२ ज्याच्या अटींमध्ये सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसण्याची मर्यादा अधिनियमित आणि निश्चित केली गेली.अध्यादेशाच्या जीवनावरील त्याच्या घोषणेतून.जर हे शब्द वगळण्यात आले नसते.१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० नुसार, अशा प्रकारे जारी केलेले अध्यादेश त्यांच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीचे नसतील.एकदा हे शब्द वगळण्यात आले.१ (३) भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० . ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९ व्या अनुसूचीचा मसुदा खालीलप्रमाणे असेल:

"गव्हर्नर जनरल, आपत्कालीन परिस्थितीत, ब्रिटीश भारताच्या शांतता आणि चांगल्या सरकारसाठी किंवा त्याच्या कोणत्याही भागासाठी अध्यादेश काढू आणि जारी करू शकतो आणि अशा प्रकारे बनवलेल्या कोणत्याही अध्यादेशाला भारतीय विधिमंडळाने पारित केलेल्या कायद्याप्रमाणेच कायद्याचे बळ असेल; परंतु या कलमांतर्गत अध्यादेश बनवण्याचा अधिकार भारतीय विधिमंडळाच्या कायदे बनवण्याच्या अधिकारासारख्या निर्बंधांच्या अधीन आहे; आणि भारतीय विधिमंडळाने मंजूर केलेल्या कायद्याप्रमाणेच परवानगी नाकारणे आणि अशा कोणत्याही कायद्याद्वारे नियंत्रित किंवा रद्द केले जाऊ शकते. या शब्दांमधून हे शब्द काढून टाकण्याचा परिणाम.७२ २७ जून, १९४० आणि १ एप्रिल, १९४६ दरम्यान जारी करण्यात आलेल्या अध्यादेशांची तुलना भारतीय विधिमंडळाने त्यांच्या कालावधीच्या संदर्भात कोणत्याही मर्यादेशिवाय संमत केलेल्या कायद्यांशी करणे आवश्यक होते.अशा प्रकारे घोषित केलेले अध्यादेश कायमस्वरूपी होते आणि ते रद्द होईपर्यंत अंमलात असलेला राहिले.फेडरल कोर्टाने जे. के. गॅस प्लांट मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी, (रामपूर) लिमिटेड आणि इतर विरुद्ध किंग एम्परर (१) मध्ये या भूमिकेवर विचार केला होता, जेथे स्पेन्स मु.न्या. निरीक्षण केले:"हे अध्यादेश गव्हर्नर जनरल यांना राज्यपालांनी दिलेल्या अधिकारांतर्गत तयार करण्यात आले होते.७२ भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी)

कायदा, १९४० (३ आणि ४ जिओ) द्वारे सुधारित संविधान कायद्याच्या नवव्या अनुसूची. ६ , च. ३३)म्हटल्यानुसार.७२ , मुळात जसे होते, तसे अध्यादेश मात्र घोषणेच्या तारखेपासून सहा महिन्यांच्या प्रभावी आयुष्यापुरते मर्यादित होते.उपकलम (३).१ तथापि, सदर कायदसदरत अशी तरतूद करणसदरत आली आहे की अध्सदरदेशांच्सदर संदर्भात अधोरेखित केले गेले आहे.७२ निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत.३ कायद्याच्या, एस.७२ "त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त नसलेल्या जागेसाठी"हे शब्द वगळले गेले आहेत असे वाटले पाहिजे.कालावधी निर्दिष्ट केला आहे. ३ या कायद्याचा "हा कायदा संमत होण्याच्या तारखेपासून सुरू होणारा आणि महामहीम परिषदेने आदेशाद्वारे आणीबाणीचा अंत घोषित करू शकेल अशा तारखेसह समाप्त होणारा कालावधी आहे, जो हा कायदा संमत होण्याचा प्रसंग होता". (१) [१९४७] एफ. सी. आर. १४१,१६१ संपुष्टात येण्याची तारिख. १९५७ हा कायदा २७ जून १९४० चा होता आणि हंसराज मूलजींना आणीबाणी १ एप्रिल १९४६ रोजी संपुष्टात आल्याचे सूचित करण्यात आले नव्हते.मुंबई राज्य अपीलकर्त्यातर्फे असा युक्तिवाद केला गेला की खरी रचना दिली जावी.७२ म्हणून भगवती जे. एड. ची दुरुस्ती प्रभावीपणे इन्सच्या जागी करण्यात आली. ७२ अध्यादेशाच्या कालावधीच्या संदर्भात, निर्दिष्ट केलेला कालावधी. ३ मूळ सहा महिन्यांच्या कालावधीसाठी कायद्याचा आणि त्यानुसार तो कालावधी संपल्यावर, म्हणजे., १ एप्रिल १९४६ रोजी हा कायदा संमत झाल्यानंतर केलेले अध्यादेश आपोआप संपुष्टात आले.अशा बांधकामापर्यंत कसे पोहोचता येईल हे फारसे स्पष्ट केले गेले नव्हते.अध्यादेश जारी करण्याचा अधिकार अधोरेखित करतो या सूचनावर ते आधारित असल्याचे दिसते. ७२ कलमाद्वारे आणीबाणीच्या अस्तित्वापुरते मर्यादित होते, उपकलमातील शब्द "आणीबाणीच्या परिस्थितीत", आणि भारत सरकार आणि बर्माच्या संदर्भात आणीबाणीची तरतूद करण्यासाठी आणि आणीबाणीचा कालावधी परिभाषित करण्यासाठी हा कायदा लागू करण्यात आला होता.त्यामुळे अपीलकर्त्यांनी युक्तिवाद केलेला बांधकाम स्वीकारल्याशिवाय हे अध्यादेश चालू ठेवण्यासाठी कोणत्याही कालावधीची तरतूद केली जाणार नाही आणि गव्हर्नर-जनरलचा अध्यादेश बनवण्याचा अधिकार मात्र तात्पुरता म्हणून ओळखला जात असल्याने विधिमंडळाचा तो हेतू असू शकला नसता.आमच्या मते, ज्या आणीबाणीच्या घटनेवर अध्यादेश जारी केला जाऊ

शकतो ती वेगळी आणि वेगळी आहे आणि ज्या आणीबाणीमुळे कायदा मंजूर झाला आणि कायद्याच्या शब्दांचा स्पष्ट परिणाम झाला त्या आणीबाणीशी त्याचा गोंधळ होऊ नये. ७२ म्हणजे त्या उपकलमांतर्गत निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत जारी केलेले अध्यादेश. ३ अधिनियमाच्या अस्तित्व आणि वैधतेच्या संदर्भात कोणत्याही कालमर्यादेच्या अधीन नाहीत, जोपर्यंत अध्यादेशांद्वारे किंवा अध्यादेशाद्वारे किंवा इतर प्रकारे इतर सुधारणा किंवा रद्द करणारे कायदे लादले जात नाहीत. आमच्या न्यायनिर्णय, हे स्पष्ट आहे की लाहोरचे दुसरे न्यायाधिकरण अस्तित्वात नव्हते किंवा त्यात निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या १ एप्रिल १९४६ रोजी मुदत संपल्यामुळे अपीलखालील खटल्यातील अधिकारक्षेत्र संपुष्टात आले नाही. ३ संबंधित कायदा. "आमच्या मते, स्पेन्स मू. न्या. ची वरील निरीक्षणे योग्य स्थिती स्पष्ट करतात. एस. सी. आर. मधील अध्यादेश या कालावधीत प्रश्न जाहीर करण्यात आला आहे. २७ जून, १९४० आणि १ एप्रिल, १९४६ दरम्यानचा कालावधी कायमस्वरूपी होता आणि तो रद्द होईपर्यंत अंमलात असलेला राहिला. त्यानंतरच्या कोणत्याही आदे शाकडे किंवा भारतीय विधीमंडळाच्या कायद्याकडे आमचे लक्ष वेधले गेले नाही, ज्यामध्ये सदर अध्यादेशात सुधारणा किंवा रद्दबातलपणा करण्यात आला आहे, परिणामी तो अजूनही अंमलात असलेला आहे आणि ११ जुलै १९५३ रोजी, ज्या तारखेला संबंधित गुन्हा अपीलकरत्याने केला होता, तो अमलात होता. भारतीय राज्यघटनेअंतर्गत जारी करण्यात आलेल्या १९५० च्या कायदा आदेशात या पदाला जुळणी देण्यात आली होती. सदर आदेशाच्या दुसरया अनुसूचीमध्ये १९४० ते १९४६ दरम्यान अधिनियमित केलेल्या अनेक केंद्रीय अध्यादेशांचा समावेश होता, ज्या दरात उच्च मूल्यवर्धित बँक नोटा (नोटाबंदी) अध्यादेश, १९४६ (अध्यादेश क्र. १९४६ चा तिसरा) जेथे समाविष्ट आहे. ११ त्यातील "भाग अ राज्ये आणि भाग क राज्ये" हे शब्द "प्रांतांसाठी" उपवर्गीकृत केले जाणार होते. या संकलनात दिसणाऱ्या इकैफियत अध्यादेशांचा संदर्भ घेणे आवश्यक नाही, परंतु गव्हर्नर जनरलने त्यांना अधोरेखित केलेल्या अधिकाराचा वापर करून अशा प्रकारे जारी केलेल्या सर्व अध्यादेशांच्या संदर्भात असे म्हणणे पुरेसे आहे. ७२ भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ९व्या अनुसूचीनुसार, १ एप्रिल १९४६ नंतरही तो चालू राहील असा अंदाज

वर्तवण्यात आला होता आणि भारतीय राज्यघटनेअंतर्गत जारी केलेल्या कायदा जुळणी आदेश, १९५० मध्ये नमूद केलेल्या रुपांतरणांना ते लागू करण्यात आले होते.या स्थितीला पुढे संदर्भ देऊन समर्थन दिले जाते.

भारतीय आरक्षित करणे बँक कायद्याच्या संबंधित तरतुदी, १९३४ (१९३४ चा दुसरा).त्या कायद्याच्या कलम २६ मध्ये अशी तरतूद करण्यात आली होती:(१) उपकलम (२) च्या तरतुदींना अधीन राहून, प्रत्येक बँक नोट भारतात कुठेही, त्यात व्यक्त केलेल्या रकमेच्या देयकात किंवा खात्यात वैध असेल आणि केंद्र सरकार तिची हमी देईल.

(२) केंद्रीय मंडळाच्या शिफारशीनुसार केंद्र सरकार, भारतीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, जाहीर करू शकते की, अधिसूचनेमध्ये निर्दिष्ट केलेल्या तारखेपासून, बँकेच्या अशा कार्यालयात किंवा एजन्सीमध्ये आणि अधिसूचनेमध्ये निर्दिष्ट केल्या जाणाऱ्या मर्यादेपर्यंत वगळता कोणत्याही मूल्याच्या बँक नोटांची कोणतीही मालिका कायदेशीर चलन म्हणून बंद होईल.

अंडरवर्ल्ड.१ (२) कायदानुसार, हा कायदा जम्मू आणि काश्मीर राज्य वगळता संपूर्ण भारतात लागू करण्यात आला.उच्च मूल्यवर्धित बँक नोटा (विमुद्रीकरण) अध्यादेश, १९४६ (अध्यादेश क्र. १९४६ चा तिसरा) ने घोषित केले की रुपये मूल्याच्या चलनी नोटा. ५,०० , रु. १,००० किंवा रु. १२ जानेवारी १९४६ च्या समाप्तीनंतर ब्रिटिश भारतात कोणत्याही ठिकाणी १०,००० रुपये देणे किंवा खात्यात ठेवणे कायदेशीर चलन म्हणून बंद झाले.१ एप्रिल १९४६ रोजी आणीबाणीची घोषणा संपुष्टात आल्सदरनंतरही अध्सदरदेशाची अंमलबजावणी सुरू राहिल्सदरने, सदर नोटा भारतात कायदेशीर चलन म्हणून अकार्यक्षम राहिल्सदर, जरी भारतीय आरक्षित करणे बँक कायदा, १९३४ मुळे जम्मू आणि काश्मीरमधील स्थितीवर परिणाम होऊ शकला नाही, वर नमूद केल्सदरप्रमाणे जम्मू आणि काश्मीर राज्सदरला लागू केला गेला नाही.तथापि, २५ सप्टेंबर १९५६ रोजी जम्मू आणि काश्मीर (कायदांचा विस्तार) कायदा, १९५६ (१९५६ चा ४२) हा जम्मू आणि काश्मीर राज्याला काही कायदे लागू

करण्याची तरतूद करणारा कायदा असल्याने संसदेने तो मंजूर केला.त्या कायद्याच्या अनुसूचीमध्ये भारतीय आरक्षित करणे बँक कायदा, १९३४ (१९३४ चा दुसरा) समाविष्ट होता."जम्मू आणि काश्मीर राज्य वगळता"हे शब्द वगळण्यात आले.१ , उप-एस.(२) आणि २६अ नंतर जोडले गेले.२६ कायद्याचा कलम २६ अ प्रदान करते , "कलम २६ मध्ये काहीही असले तरी, १३ जानेवारी १९४६ पूर्वी जारी करण्यात आलेल्या पाचशे रुपये, एक हजार रुपये किंवा दहा हजार रुपयांच्या चलनी मूल्याच्या कोणत्याही बँक नोटा, त्यात व्यक्त केलेल्या रकमेच्या मोबदल्यात किंवा खात्यात वैध चलन नसेल.

१३ जानेवारी १९४६ पूर्वी जारी करण्यात आलेल्या या उच्च मूल्याच्या बँक नोटांच्या संदर्भात जम्मू आणि काश्मीर राज्यातील कायदा अशा प्रकारे उर्वरित भारतात प्राप्त झालेल्या कायद्याच्या अनुषंगाने आणण्यात आला.हे निश्चितपणे केले गेले नसते, परंतु १ एप्रिल १९४६ नंतरही संबंधित अध्यादेश लागू राहिला आणि १ एप्रिल १९४६ नंतरही तो संपूर्ण काळ लागू होता या भूमिकेच्या स्वीकृतीसाठी केले गेले असते.

अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलाने आमच्यासमोर संबोधित केलेल्या पर्यायी युक्तिवादासाठी, वाचन या साध्या कारणासाठी आम्हाला अजिबात रोखण्याची गरज नाही. ७२ सुचवलेल्या पद्धतीने हे कलम २७ जून १९४० ते १ एप्रिल १९४६ दरम्यान जारी करण्यात आलेल्या अध्यादेशांच्या संदर्भात मूळतः होते त्याप्रमाणे पूर्वलक्षी प्रभाव देण्याइतकेच असेल.अशा पूर्वलक्षी कारवाईचे समर्थन करण्यासाठी काहीही नाही.अशा अध्यादेशांच्या संदर्भात त्यांच्या कालावधी कालावधी या तरतुदींचा विचार करून निश्चित करावा लागत असे. ७२ कारण ते निर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत 'त्याच्या घोषणेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीसाठी'हे शब्द वगळण्यास तयार होते. ३ भारत आणि बर्मा (आपत्कालीन तरतुदी) कायदा, १९४० आणि त्यामुळे संबंधित अध्यादेश त्याच्या घोषणेच्या तारखेपासून सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीपुरता मर्यादित नव्हता, परंतु त्याच्या कालावधीत कायमस्वरूपी होता, परिणामी तो रद्द होईपर्यंत तो लागू राहिला.तरतुदी वाचण्यासाठी कोणतेही वॉरंट नाही. ७२ २७ जून १९४० ते १ एप्रिल १९४६ दरम्यान जारी करण्यात आलेल्या अध्यादेशांचा कालावधी निश्चित करताना वगळलेले शब्द १ एप्रिल १९४६ नंतर त्यांच्या मूळ स्थितीत परत आणले गेले.

आमच्यासमोर अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलाने विनंती केलेले दोन्ही युक्तिवाद अशा प्रकारे अयशस्वी झाले आहेत, त्यामुळे उच्च मूल्यवर्धित बँक नोटा (नोटाबंदी) अध्यादेश, १९४६ (अध्यादेश क्र. १९४६ चा तिसरा) ११ जुलै १९५३ रोजी अंमलात होता, ज्या तारखेला अपीलकर्त्याने गुन्हा केला होता आणि अपील याला खालील दोन्ही न्यायालयांनी योग्यरित्या दोषी ठरवले होते.त्यानुसार याचिका फेटाळली जाईल.

याचिका फेटाळण्यात आली.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या /तिच्या मातृभाषेत त्याचा अर्थ समजून घेण्यापूरता मर्यादित राहिल आणि त्याचा इतर कोणत्याही करणाकरीता कराता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन विश्वासनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पत्तीस आदर आणि अमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.
